

Latweeschu drauga

p a w a d d o n s

pee № 38 un 39.

20. un 27. September 1845.

Apzerreschana's par stahsteem no Ahbraäma.

Diwyadesmita apzerreschana.

Lai sakkam ar Dahwidu (61, 8.): Pee Deewa irr manna pestischana un mans gohds, manna stipruina akmins; manna zerriba stahw us Deewu. Zereject us winnu allaschin, juhs lautini, isgahseet sawu firdi winna preekschä; Deews irr mums par patwehruumu. — Ak Kungs! Kas schodeen nahk ar behdu nastu pee tewim flakt, un tewis luhdsabs no wiffas firds: Kungs, palihdsfi man, tam pasneeds' scheligu rohku un palihdsfedams wiinam palihdsfi. Amen.

Utschirsim 1mas Mohsus grahnatas 21 nodalku un tur lassifim no 1ma perschina lihds 21mu.

Schinnis wahrds Mohsus stahsta:

Ka Ahbraämam Jhsaäks irr peedsimmis, un ka winsch Ahgari un Ismaëli irr isdsinnis no sawa namma ahrä.

Deews tas Kungs taggad peepildija sawu wahrdu, ko winsch Ahbraämam bija apsohlijis, winsch parahdija wiffai pasauli, ka tas engelis bija taisnibu runnasis fazzidams: buhtu tad kahda leeta tam Kungam ne-eespehama? Tas Kungs peemekleja Sahru itin ka winsch bija fazzijis, un Sahra tappe grubta un dsemdeja Ahbraämam weenu dehlu, wiina wezzumä, tanni noliktä laikä, ko Deews tam bija fazzijis. Tawu ne-isteizamu preeku, kas scheid wezz-tehwam Ahbraämam un wiina seewai buhs bijis, kad winneem to wahrdu pasluddinaja: redsi, weens dehlinseh juns irr dsimmis ar schlihtahm, skaidrahm, wesselahm meesahm! Behrni irr weena dahwana no ta Kunga. Kur wezzaki dsihwo mihligi un saderrigi eeksch laulibas, kur tee behrnini sawu dsimmumu nehmuschees ne no meesas kahribas, bet no beswiltigas un schlihtas mihlestibas, tur mahtes firds no preekeem lezz, kad winnai zerriba nahk, behrn mihlu schinni pasauli redseht, tur tehws firsuigu pateizibu tam Kungam salka, ka Deews mahti usturrejis pee wesselibas, ka winsch to nahwes engeli irr aisdinnis no mahtes gultas nohst, un ka winsch to dsihwibas engeli irr suhtijis, to behrnianu sikhu un wahju no pohsta fargaht. Pee gohdigeem laulateem draugeem tas Deewa wahrds teek peepildihts: kad seewai buhs dsemdeht, tad ta nofkummuse lihds nahwei, tad tai bail, bet kad ta irr dsemdejuse, tad ta aismirft tahs bailes par to leelu preeku, ka zihweks irr dsimmis pasauli. Bet wai tam nab-baga behrninam, kas irr eenemts ne eeksch beswiltibas mihlestibas, bet eeksch dedsigas meesu kahribas! Kad tahds sahlt kustetees eeksch sawas dsihwibas, tad

winsch rausta mahtes firdi eeksch sahpehm; kad pee tahda behrna tehwan pafakka: redsi, tewim irr behrninsch dsimmis, tad kauns preeksch pafauls un bailes preeksch ta Kunga tam wissus preekus nospeesch. — Ahbraäma firds preezajahs preeksch Deewa un preeksch pafauls par to dehlinu, mihtu un winsch fauze sawa dehla wahrdu, ko Sahra tam bija dsemdejuse, Jhsaäk. Tas wahrd's Jhsaäk eesihme tik dauds kà: smeeschana, eepreezinaschana. — Ahbraäms, fauldams sawu dehlinu Jhsaäk, apleezina preeksch wisseem: winsch irr mans azzu-spohschums, manna gaidischana, manna eepreezinaschana, manna zerriba! Kad tas dehlinsch bija 8 deenas wezs, tad Ahbraäms to apgraisija, ittin kà Deews tam bija pawehlejis. Winsch ne gudroja wis pee ta Kunga wahrda, un ne fazzija wis: weht jau tas behrninsch irr mass; ko tam tik warren' leelas sahpes darrischn! kad pa-augsees, tad jau arri deesgan scho leetu warr dabbuht. Tä ne darrija Ahbraäms. Winsch tizzeja ta Kunga wahrdam. Kad Deews bija pawehlejis, kà 17tä noballä 11tä pantinä effam lassijuschi, tam dehlinam, kas 8 deenas wezs irr, buhs apgraisitam buht, tad Ahbraäms arri to darrija. Tahs apgraisichanas weeta muhsu jaunä derriba, ko Deews ar mums irr derrejis zaur Jesu Kristu, ta swehta kristiba irr eezelta; ja nu pee mums atgad-dahs laudis, kas sawu behrninu nekristitu astahj gaddu apfahrt un wairak, tad no tahdeem wezzakeem mums irr ja-sakka: tee irr besdeewigi wezzaki, teem naw nei ehna no tahs tizzibas, kas Ahbraämam bijuse.

Ahbraäms bija to brihd' 100 gaddus wezs, kad Jhsaäks tam peedsimme, un wezza Sahra tam fazzija: Deews irr man smeeklu padarrijis, ikkats, kas to dsirdehs, tas par mannim smeesees. Un buhtu arri, warr buht, kahda ne-kahda walloda isgahjuse par scho behrninu, laudis, warr buht, buhtu islaiduschi plazzi to wahrdu, ka Jhsaäks naw Sahras behrns, ja Sahrai ne buhtu paschai sibdals bijis. Bet nu Sahra patte to behrnu sibdija, tad bija ja-paleef no schihs pusses wissahm mehlehü eeksch meera. Un tas behrninsch auge, winnu atschkibre no kruhtim, un Ahbraäms darrija leelas dsihres tai deenä, kad to behrninu atschkibre. — No pirmas Samuëla grahmatas pirmas nodallas warram sihmeht, ka wezzos laikos naw behrninus atschkiruschi, kà pee mums mehds darriht, dewitã woi diwpa-desmitã mehnesi, turprettim mahtes sawus behrninus sibdijuschas lihds zettortam gaddam; tik jaw gan arri ne apgraisichanas deenä, kà pee mums kristibas deenä, bet turprettim atschkirsichanas deenä pee Jfraëla behrneem wezzaki buhs weefibas darrijuschi. Un tä arri dauds labbali buhtu, ja grihb tam peedsimmuscham behrnam, tai Deewa schehlastibas dahwanai par gohdu weefibu, raddu un draugu un kaiminu fanahkschanu turreht, scho fanahkschanu turreht tad, kad mahse jaw wessela, ne kà kad mahse weht irr wahja un nespehziga.

Ahgarei schihs dsihres ne patikke; skaudiba cemettahs-winnas firdi; winnas dehlam Jismaëlam tahdas dsihres ne bija taifitas; Ahgare nomannija: mans dehls tahdã gohdã ne buhs, kà Sahras dehls! un winna plohsijahs ar sawu mehli prett Sahru un winnas dehlu. Etahw rakstihst: Sahra redseja Ahgares

tahs Egipterenes, dehlu, fo ta Ahbraämam bija dsemdejuse, smeheju effam, un fazzija us Ahbraämu: Isdsenn scho kalponi un winnas dehlu, jo schihs kalpones dehls ne mantohs ar mannu dehlu, ar Jhsaäku.

Ahbraäms, kaut nesinnoht, jo to brihd' tee desmits Deewa bausli jaw wehl ne bija dohti jeb sluddinari — pahrahpe to sesto bausli, kas skann: tew ne buhs laulibu pahrahpt! Sahra, pehz dsimmuma kahriga buhdama, Ahbraämu bija peerrunnajuse, pee Ahgares gultees, lai no schihs flehpya winnai, tai Sahrai, dsimmums zeltohs, un Ahbraäms us Sahras luhgschanu to arri bija darrijis. No schihs sabeedroschanahs zehlahs Jismaels. Jaw tai laikä, kad Ahgare bija grubta, schi leppojahs prett Sahru, un Sahra pahrmiette Ahbraämam, ka winsch tai kalponei palaujoht par dauds waku, us fo tad Ahbraäms Sahrai noweheleja, Ahgaru pahrmahziht. Tif fo Sahra to bija darrijuse, tad Ahgare aisbehdse no Sahras, un ja tas Kungs ne buhtu sawu engeli pee Ahgares suhtijis, kas to raidija atpakkal eet pee winnas gaspaschas, Ahgare jaw to brihd', aisgahjuse no Ahbraäma namina, arri no schi namina buhtu palikkuse tablu noht. No pascha pirmgalla Ahbraämam zehlahs ne-meers un firds - ehsti no schihs laulibas pahrahpschanas, un schee firds - ehsti winna firdi fremteja ir jo prohjam. Sahra un Ahgare, Ahbraäma seewas, ne warreja satiktees sawä starpä, tahs dsihwoja weenä naidoschanä un spihtheschanä. Sahra sawä nesapraschanä bija dohmajuse, ka warroht sweschu kaulu un sweschas affinis tif pat mihloht, kà sawas affinis un sawu kaulu, talabb winna Ahbraämam fazzija: lai Ahgare dsemde mannä flehpi, tas irr: nemsim to behrnu par sawu behrnu; bet nu — kà jaw effam peeminnejuschi — tas muhscham ne warr buht, ka mahte sawu behrnu warretu zittam ardoht, pehz ta ne prassidama — ja tas behrns eeksch miblestibas irr eenemis un ne, kà pee maukahn, eeksch dedsigas meefas kahribas. Talabb, kur kahdam tehnam peedsimst behrns ahrypuss tahs swehtas laulibas, tur schis ahrypuss tahs laulibas peedsummis behrns tam ne warr zittadi, kà tikween par nopuhtahn un firds - ehsteem buht. Tä wissur irr, tä arri Ahbraämam bija. Tahs seewas ne rehjahs neween sawä starpä, bet Sahra arri prassija no Ahbraäma, lai schis padsenn Ahgari un winnas dehlu. — Ahgare bija Sahrai sweschineeze, ta tif bija winnas kalpone, no Egiptes semmes eenahkuse, bet Ahbraämam ta ne bija sweschineeze, jo ar winnu turrejusees, ta bija mettusees weenä meesä buht ar Ahbraämu. Tas dehlinsch, prohti: Jismaels, fo Ahgare bija dsemdejuse, bija kauls no Ahbraäma kaula, ta labb Ahbraämam ne warreja zittadi, kà firds lohti sahpeht par to wahrdu, fo Sahra tam fazzija: isdsenn to kalponi un winnas dehlu. Etahw ta labb rakstihst: Ahbraämam tas wahrds lohti reebe sawa dehla deht; tas wahrds tam bija dikti prettim, winsch ne gribbeja no tam ne neeka dsirdeht, fo Sahra tam fazzija. — Bet Deews fazzija us Ahbraämu: Lai tas tew ne reehj ta puische un tahs kalpones deht. Wiss, fo Sahra tew irr fazzijuse, klause winnas balfi, jo eeksch Jhsaäka taps tew dsimmums no-faukts. Tomehr es ir tahs kalpones dehlu par leelu tautu zelschu, tapehz ka

tas tawš dšimmuſ irr. Deewa dohmas naw zilweku dohmas, un Deewa zelli naw zilweku zelli. Deewš Ahbraämam un wiſſai paſaulei zaur ſcho pa-
 wehleſchanu gribbeja mahzibu doht, kad wiſſch tam ſazzija: eekſch Iſhaäka
 tapš tew dšimmuſ noſauktš. Iſmaëls bija papreekſchu peedſimmiš, ne uš
 Deewa, bet uš zilweku gribbeſchanu, uš meefas un azzu eekahroſchanu, un ne
 uš apoſhliſchanu. Deewš bija Ahbraämam apoſhlijiš dšimmumu, taš Kungš
 bija apoſhlijiš patš tam to dšimmumu doht, bet Ahbraämš, guldamees pee Ah-
 gares, ne gribbeja palautees uš to, fo Deewš tam apoſhlija, wiſſch palahwahš
 patš uš ſawu ſpehku. Un eedamš ar ſiipru eegribbeſchanu, ar ſawu ſpehku
 pee Ahgares klaht, ſchi tam arri behrnu dſemdeja. Bet kahdu behrnu? To
 dehlu, kam taš Deewa engeliš to wahrdu Iſmaëls dewe. Schiš wahrđš ee-
 ſihme tił daudš, kà rehjiš zilwekš; taš engeliš no ta ſazzija: wiinna rohka
 buhš prett wiſſeem, un iſkatra rohka buhš prett wiinu. No Iſhaäka Deewš
 turprettim ſazzija: wiſſch buhš par preeku, jo taš wahrđš: Iſhaäk eeſihme tił
 daudš kà eepreeziſchana. — Schinni leetà ta dšilla mahziba irr eelikta: ne
 taš behrnš irr Ahbraäma mantineekš, ne taš behrnš eemantohš Ahbraäma ſweh-
 tibü, kaš irr no meefas peedſimmiš, bet taš, kaš irr peedſimmiš, no taš apoſhliſcha-
 naš. Meefa tew ne warr eedoht Ahbraäma mantu, Ahbraäma ſwehtibu, bet tił ween
 ta Kunga apoſhliſchana, jeb Deewa ſchehlaſtiba. Iſmaëls taš pirdſimtajš ee-
 ſihme to derribu, fur Deewš ar to zilweka derreja tà: darri ar ſawu ſpehku,
 kà eš tew leeku darriht, peepildi, iſdſihwo pehž manna wahrda, tad tu buhſi
 ſwehtš; Iſmaëls no taš kalpones dšimmiš eeſihme to derribu uš ta kalna
 Sinai. Iſhaäks turprettim, taš dehliš taš apoſhliſchanaš, eeſihme to derribu,
 fur Deewš ar zilweku derrejiš tà: Tawa eeſpehſchana un tawa gudriba irr
 neneekš, palaujees uš mannu ſchehlaſtibu, glaudees klaht pee mannaš tehwa
 firđš, nahž' pee mannum ar tahdu paſemmiibu, itt kà tu ſazzitu: Nowehl' man
 kà ſunnam laiſiht družin no taš debbeš maiſiht! — tad tu ne buhſi taš,
 kaš iſdarra, bet eš, buhſchu patš taš ſwehtibaš dewejiš, un tu buhſi taš ſweh-
 tibaš prettimnehmejiš un tu dſihwoſi un redſeſi labbaš deenas. Kad nu ne
 Deewa ſwehtibu warr eemantohht taš zilwekš, kaš wiſſeem ſaweem brableem irr
 prettibà, tad Iſmaëlin waijadſeja kluht iſdſihtam no Ahbraäma namina. Tà
 mahza taš apuſtuliš Pahwiłš ſcho mahzibu ſapraſt, kad wiſſch rakſta: Irr
 rakſihtš: Ahbraämam divi dehli bijuſchi: weens no taš kalpones un ohtrš
 no taš ſwabadaš. Bet kaš no taš kalpones bija, taš irr peedſimmiš pehž
 meefas, un kaš no taš ſwabadaš, taš zaur to apoſhliſchanu. Schee wahrđi
 ſawadi ſaprohtami. Schee irr taš divi derribaš: weena no ta kalna Sinai,
 kaš uš kalpoſchanu dſemde, ta irr ta Ahgare. Jo Ahgar irr taš kalnš Sinai
 eekſch Arabiaš, un lihđſinajaš ar Jeruſalemi, kaš irr taggad un kalpo ar ſa-
 weem behrneem. Bet Jeruſaleme, kaš irr augſchà, irr ta ſwabada, kaš irr
 muhſu wiſſu mahte. Jo irr rakſihtš: preezajees, tu neaugliga, jeb, kaš tu ne
 dſemdeji, iſſauzees un gawile, kaš tu behrnu ſahpes ne zeeri, jo tai tuſſchaj irr
 daudš behrnu, wairak ne kà tai, kaš irr apprezza. Bet mehš eſſam taš ap

sohlschanas behrni, ittin kà Jhsaäks. Bet ittin kà to brìhd' tas, kas pehz meefas bija peedsimnis, to waijaja, kas pehz garra bija peedsimnis: tà patt arridsan taggad. Bet ko tas raksts fakka? Jsmett' to kalponi un winnas dehlu: jo tam kalpones dehlam ne buhs eimantohht ar to dehlu tahs swabbadas. Tà pehz, brahli, mehš ne effam tahs kalpones behrni, bet tahs swabbadas. Tad nu pastahweet eeksch tahs swabbadibas, ar ko Kristus muhs irr atswabbinajis, un ne teekat atkal guhstiti eeksch kalposchanas juhgu. Tà schinni un dauds zittàs weetàs tee swehti raksti scho notikkumu mahza saprast; winni mahza, ar Jismaela isdshschanu no Ahbraäma namma ta mahziba effohht dohta: ka zaur to apsohlschānu, kas mums irr dohta eeksch Jēsus Kristus, zilweks warr palikt swehts, un ne zaur tam, ka zilweks to hausslibu peepilda. Deews ne usluhko to ahriqu zilweku, winsch ne prassa pehz dsimmuma. — Jismaels jaw bija no Ahbraäma dsimmuma, bija Ahbraäma pirundsintajs, bet Deews prassa pehz tahs tizzibas. Talabb swehti raksti eeshime par Deewa behrneem tohs, kas ne no affinim, nei no meesu gribeschanas, nei pehz kahda wihra prahta, bet kas no Deewa peedsimmuschi. Ja nu kahds zilweks, kaut winsch arri kristihs zilweks buhtu, ne irr weens behrns tahs apsohlschanas, tas irr: ja winsch ne turrahs pee tahm apsohlschanahm, ko Deews mums irr dewis zaur Jēsu Kristu, kas irr tas atspihdums no Deewa gohdibas, ja winsch turprettim palaujahs patš us sewi, us sawu gudribu, us sawu spehku, tad tahdam zilwekam ta frusta shime, ko winsch pee peeres un pee kruhtim dabbujis, neneeka ne palihds, tà patt kà ta apgraischana Jismaelim neneeka ne palihdsjeja. — Tahds zilweks no dsimmuma gan irr kristihs zilweks, winsch irr dsimmis no kristigeem wezzakeem, bet ja tam naw ta tizziba, kas to kristigu draudsi dsemdejuse, tad tahda peedsimschana tam ne neeka ne palihds, tad tahds irr behrns tahs meefas, bet ne ta garra.

Ahbraäms, kà wissur Deewam paklaufigs, paklausa ir scheid tam Kungam, kaut tam reebe tas wahrds, kas par Jismaeli bija fazzihst. Ahbraämam reebe tas wahrds, un arri dascham no juns, mihli lassitaji, tas Deewa wahrds reebj: Kad juhs wissu effat darrijuschi, kas juns darriht peenahkabs, tad sakfajt: mehš effam neleetigi kalpi. Zilwekam tas irr prettim, sawu gudribu ittin pa wissam atnest, un tik zeeti ween turretees pee Deewa wahrda, ir tur un ir tad, kad winsch to Deewa wahrdu ne saproht, kad winsch ne saproht, kalabb man tà un ne sawadi buhs darriht. — Ahbraäms zehlahs no rihta agri, un nehme maissi, un weenu uhdens, traufu, un dewe to Ahgarei, lifdams us winnas plezzeeim to behrnu, un nosuhtija to, un ta gahje nohst un maldijahs Bersabes tuffnesi. — Deews ne fazzija Ahbraämam, kalabb tam bija isdshst Ahgaru; winsch tam ne atwehre ta wahrda sapraschānu, kà mums taggad tee wahrdi irr sapraschānai atwehrti, un Ahbraäms jaw agri zellahs ispidiht, ko Deews tam pawehl darriht. — Ahbraäm! Ahbraäm! ko tu darri? Kur irr tawa tehwa sirde, kur irr tawas apsohlschanas? Tik jaw Ahgare tà buhs schehlojusees.

Woi tad es esmu gahjuse tewis mekleht? Tu jaw pats mannis effi usrunna-
jis, kad tew behrnina ne bija; un es tew behrnu dsemdeju, ka buhtu, kas tawu
mantu dabbu. Tad tewim biju labba. Mans behrninsch jaw irr pasteepees,
jaw irr labbi pa-audsis; kad nu Sahrai behrns irr, nu tu winnu klausi; tu
darri, ka winna tew mahza darriht, un mannis tu ne klausi, es tewim nu
esmu palikkuse ta slihta. Mannis tu ismett' no namma ahra, tufschu un at-
stahntu. Tad nu tew tikween tahs mantas irr, ko man doht, ka schi uhdens
fruhsite?! Nu tew naw ne weena kalpa wairs, kas manni warretu pawad-
diht, kas man palihdsetu to puisemu panest! Us manneem plezzeem tu taggad
leezi to behrnu, ittin ka winsch mannis ween buhtu! Dehlin, ak mans dehlin!
brehz' us sawu tehnu, ne brehz' us manni, kad es klupdama paklupschu eelsch
sawas wahjibas un nespehizas! Taws tehws irr baggats, tawam tehnam
irr mantas, wisseem doht un wisseem palihdseth; bet mums maifes kummosu ee-
doht lihds, mums kahdu kameeli, kahdu ehsele eedoht lihds, kas muhs panestur,
to winna launa firds tam ne wehl darriht! Ahbraam, Ahbraam — woi tad
arri kahds putnis ismett' tihfchi mahstites pautu no ligsdas ahra? ka tad tu manni
taggad ta astunji un atmetti? — Woi ne buhs Ahgare ta schelofusees? —
Un woi Ismaels ne buhs wezz-tehwam Ahbraamam praffjis: Zehriht, kam
jelle mahte tik wissai raud?! Schelofjeet mahiti, ne wehlat tai tik wissai rau-
dacht un breht! Woi schee wahrdi ne buhs Ahbraama firdi ka laustin salau-
suschi? Woi ne buhs winna firds no leelahm sahpehm rautin farahwusees? Woi
ne buhs affaras tam aumalam pluhduschas — kad winna firds tam to leezi-
dewe: mannis labbad teem ta ja-waid, mannis labbad tee ta brehz; us manni
krittihis winnu affaras!? Woi ne buhtu zits apdohmajees un ussawzis Ahgarai
to wahrdu, kad winna gahje par to tufsnefes weetu: Greesees atpakkal!
Woi nu pelnu woi paspehlu, woi nu man nahf swehtiba jeb lahsti, nahz' at-
pakkal, es to ne warru par sawu firdi nest, ka juhs ta raudat un brehzat!
Ta meh's buhtum darrijuschi. Bet Ahbraams, tas tizzigojs Ahbraams, darrija
ta, ka Kristus mahzija darriht, sazzidams: Kas sawu tehnu un mahiti wairaf
mihlo, ne ka manni, tas mannis ne irr wehrts, un kas sawu dehlu un meitu
wairaf mihlo, ne ka manni, tas mannis ne irr wehrts. Un kas sawu frustu us se-
win ne nemm, un man ne eet pakkal, tas mannis ne irr wehrts. Kas sawu
dsihwibu atrohd — dohma atrast —, tam ta suddih's, un kam sawa dsihwiba
mannis deht suhd, tas to atraddih's. Ahbraams pahrkohsch sawu firdi un
darra pehz ta Kunga wahrda: Klausu Sahras balsi. — Te nu winna eet,
ta nabbadsite, sawu dehlinu us plezzeem nesdama, trihzedama un baitodamees,
nokuffuse un noslahpuse par Bersabas tufsnesi. No tahs raudaschanas abbeem
— mahitei, ka dehlin — bija rikle fausa palikkuse, teem slahyst pehz uhdena,
tee dserr un atkal dserr, un fruhsite irr tufscha un paleet tufscha. Kur neim
par tufsnefes weetu uhdens lahfiti? — Winsch blauj tas behrninsch: Memm',
man slahyst, man ja-mirst noht, kad man naw ko dsert! Woi mahitei to buhs
dsirdinaht ar sawahm ruhstahm behdu affarahm? — Kur list to behrnu, kad
winsch mirs? Woi buhs to atstahnt us klaijumu gulloht, lai fatrs putns, par

gaisu freijoht, to warr eeraudsicht? Zè eerauga Ahgare krumu — tur tai eeschaujahs prahã to behrnu nblift un paglabbaht. Jaw dehlinsch mettahs nahwes waigã; winna aztinahim atraujahs dsihwibas spohschums, winna lupinas paleef melni fausas; winna balstina ne spehj wairs kahdu wahrdinu no firds iszelt abra. — Ahgare to ne spehj wairs nest par sawu firdi; winna gahje no tahs weetas nohst, bultes schahweena tablumã, jo ta fazzija: Es ne warru redseht to behrnu nomirstam, un apsehdaht turpretti un pazehle sawu balsi un gauschi raudaja. Winna gauschi raudaja, waimanadama: kur irr manni preeki, kur irr manna lihgsniba?! Tif jaw man preeki pasaulè bija, kã schis behrninsch mihlajs! Tu manna zerribina, tu mans wainadsinsch, tu mans azzu-spohschuminsch! Bai mannim nabbadsitei! Nei nu esinu meita, nei nu esinu atraitne! Nei nu man wihra, nei nu man behrna! Tahs debbesis man irr zeetas palikkuschas un ta semme mannim irr tukfscha. Ak kaut ta semme atwehrtohs un atdarritohs appaksch mannahim kahjahm, ka as tanni atrastu bedri, kur guldinatees eescha! Kaut kahds rihta wehjsch nahktu un manni aiszeltu tablu nehst us wakkara pussi, tur — kur es ne warretu sawa dehlina waigu wairs faredseht!

Zã Ahgare buhs schehlojusees. Pa tam — Deews klaufija ta puischa balsi, un tas Deewa engelis sauze Ahgari no debbesis, un fazzija us to: Kas tew kaisch, Ahgare? Ne bihstees, jo Deews irr ta puischa balsi klaufijis tai weeta, kur winsch irr; zellees, pazell' to puifi, un turri to stipri pee sawas rohkas. Jo es zelschu winnu par leelu tautu. Un Deews atwehre winnas azzis, un ta eeraudsija weenu uhdens akku, un gahje un pildija to traufu ar uhdeni, un dsirdinaja to puifi. Un Deews bija ar to puifi; un tas auge un dsihwoja tukfnesi. Un tappe strehlnocks ar stohpu, un dsihwoja Warenas tukfnesi un winna mahte tam nehme weenu seewu no Egiptes semmes.

Deews spehj pagahst, Deews spehj pazelt; Deews spehj sohdiht, Deews spehj schehloht; Deews spehj atimest, Deews warr peenemt. Kad tas grehzi-neeks irr maldijees par pasuschanas zelleem, kad winsch irr aisgahjis no Deewa zelleem tablu nohst, tad winsch dabbu tahda tumfiba eeskreet, ka winsch ne samanna wairs, kur eet, tad winsch dabbu eesch tif dsilla grehku dumbra eesligt, ka, jo winsch publehjahs iszeltees, jo dsillaki tam ja-grimst. — Redst! tad winsch sah waideht un raudaht: Kur nu man eet, kur nu man palift?! No laudim es esinu atstumts, no Deewa es esinu atimests. Mans Deews, mans Kungs, ka labb no tewim esinu atstahjees? — Us fo nu atspeedischohs, kad tu man ne pasneeds' sawu rohku? Kungs, ne eij sohda or mannis grehzi-neku! Kur buhs man behgt preeksch tawa waiga, un kur buhs flehptees preeksch tawas dusnibas? Nu es samannu, ka tu effi Deews, un zits ne weens! Tu warri eegrubst ellè, tu warri eezelt debbesis. — Kungs, apschehlojees, Deews, apschehlojees, Swehtajs, peedohd' mannim! — Tas grehzi-neeks, kas tã dabbu no wiffas firds eesauktees us to Kungu, to Deews aizina pee sewim, fazzidams: Nahz' schurp, mans dehle, nahz' schurp, manna meita, tu biji pasuddis, tu bij

nomirruse, nahzeet pee mannas tehwa firds! Ne bihstees launa! Es tewi pa zelschu, es tewi pee ehbinaschu ar ilgu dsihwoschanu! —

Grehzineeks, ja tew buhtu tà, kà Ahgarei, ja tawi preeki buhtu sawihtuschi, ja tawa zerriba tew buhtu nosuddusees, ja tew buhtu ja-sakka: Wai mannim! no kam es dsihwoschu, no kam es pahrtikschu? sagt ne gribbu, deedeleht faunohs; tufschas mannas flehtis, tufschu manni pagrabbu, tufschs mans mazjinsch, tufschu manna rohka; mannim buhs ja-astahj mannas mahjinas, fur tehru tehwi gohdam dsihwojuschi, mannim irr ja-eet skaidri badda mirt; ar wellu es ne gribbu eet, ne gribbu sagt un krahpt un wilt; ar Deewu es ne spehju eet, ar gohdu ne spehju dsihwoht! — ja tik dsilli eeksch behdahm tew buhtu ja-breen eekschâ, — zilweks, atkerrees, kà Ahgarei bijis! Ne darri sewim launu! Ne dohna us to, sewim gallu darriht. Ne greeesees no Ahbraâma, no tehru tehru tizzibas noht. Ne nizzini sawus Deewa wahrbus! Panemm' sawu spehtu bihbeli rohkâs, un mahzees no Ahgares: Deews spehju to puisemu, kas patlabban mirschana, taifih par leelu tautu. Deewam jaw ne patihk ta grehzineeka nahwe. Tawa tufschiba, tawa nabbadsiba, tawa flimmiba, taws grubtums, tawi firdsehsti tew irr par labbu. Tu mahzees pee Deewa turretees — un kas us to Kungu sakka: Manna zerriba, mans patwehrums, tas dabubhs pafpahrni preeksch behdas karstumu.

Al Kungs, Kungs, Kungs, firdschehligajs, swehtajs, taifnajs Deews, tu muhs pahrmahzi, lai no tam muns zeltahs preeki un lihgsimiba. Tu essi labs, tawa shehlastiba ne-isteizama. Es fazzischi ar Dahwiou: Es tew suhdsu monnus grehkus un ne aplahju mannas pahrkahpschanas, tad peedewi tu mannu grehku noseegumus. Amen.

W. P.

Sataisees us aiseeschau.

Meld. Pawehlees tawâs mohkâs 20.

1. Peeminni, zilweks, gallu, Peemini sawu nahw'; Dohma us kappu mallu; Gan ahtri dsichu rahw'; Jan rihtâ, woi scho deenu Tu warri mirronâ buht; Peeminni nahw' ar weenu Niems Deews tew to pefuht'. 2. Peeminni, zilweks, gallu, Gan past'ra teefa buhs; Schè wisseem Deews dohd waku, Atmest netiklums; Jkatriâ tad taps stahdihâs Preeksch taifna teefnescha, Jkatriam skaidri rahdihâs, Ko katriâ pelnija. 3. Peeminni, zilweks, gallu, Un elles mohzibas; Kas nemm pee grehkeem daku, Kriht wella wiltibâs; Lam duhs pee ta maj preeku, Nuhks shehlums, firdsehsti Jsbaidihâs grehzineeku; Sargees pastahwigi!	4. Peeminni, zilweks, gallu, Jhs tawa muhscha laiks! Pirms tew liss tumschâ allâ, Jan nostrees tà, kà twaiks. Us debbesmahjam taifees, Aplohyi dwehsele; No grehkeem jel atraifees, Mirt dsennees swehtigi. 5. Dohd, Deews, daschreis' apzerreht, Kahds uihzigâ, mirstams es; Lew weenam ween peederreht, Lai firds us to man neff; Lai nahw' un tawa teefa Man allasch prahâ stahw, Tad diwehsele un meefa Ne redsch muhscham nahw'. 6. Palihdi, Deews, ar prahtu Schè nomirt taistees; Kad ahtri nahw' nahk klahu, Ne gauhschi nobihstees. Zaur tew', mans Jesus, zerru, Tu man aisstahwesi, Ja klausigâ tew peederru, Schè mirt arr' swehtigi. 13.

Zas Latweefchu draugs.

1845 20. Sept.

38ta lappa.

Stahsti pahr to křistigu dseesmu taisitaju Georg Neimarku.

Devitas nobilitas beidsama puse.

Kas mihlam Deewam ween padohbahs.

Lassitajs, kad tu buhtu redsejis to 65 gaddus wezzu seewu, to Helferteeni, kahdas winnai bij' kahjas, ka winna mahzeja sfreet, tad tu skaidri buhtu pabrihnejees. Winna ais ta leela preeka lehze, ka behrns, pa treppehm semme, un ka kahda 18 gaddus wezza flukke, sfrehje pa eelu eelahim pee ta Echida, un atpirke ta mihla dseedataja kohkli.

Tik ko Helferteene pa grahfa durwim bij' istezejuse, tad kahda leela farihte, kam 4 sirgi bij' juhgti preekscha, pee durwim peebrauze; bij' atbrauzis grahfa mihlajs sfoklas beedris un draugs jaunibas deenas, prohti: Weimares herzogs Wilhelmus.

Kad scee abbi draugi bij' firsniigi safweizinajuschees un faskuhpsitijuschees, un herzogs pee grahfa azzim bij' noredsejis, ka scham affaras birruschas, tad to jautaja: „Kas tew kaisch, ka effi noskummis?“

Un grahfs Rosenkranz nu winnam stahstija, kas winnam ta bij' pee firds fehrees; bet tik ko winsch Neimarka wahrdu minneja, tad tas herzogs lehze augscha no frehsla un teize: „Al, to mihlu dseedataju es jau senn turru augsta gohda, un tad winsch dsihwo sche Hamburga leelas behdas un nabbadsiba? Winsch weenu tahdu dseesmu irr taisijis, kas man wissu dwehfeli lezzina, un patra swehtdeenas-rihta es Deema wahrdu leeku ar to eefahkt. Sche ta irr!“ — ta winsch teize, to no swahrku kuller iswillkams. Grahfs Rosenkranz, kas to wehl ne pasinne, lassija ta:

Zaws dehlis muhs mahza luhgtees. No tew, kas waijaga, Al Deew! un ne istruktees. Winsch swehti apsohla: Ka tu muhs teescham klausch, ko winna wahrda mehse Lew luhgfin, — un arr' ausihis Nums tawa gaisima, Tehw!

„Mu nu lass' wehl tik tahs beidsamas persches tschetrus panehmceenus“ — ta herzogs teize — „luh!', kahda branga mahziba schinnis tik maj wahrdds irr eefsch!“

Kad dwehfeli preeksch tewis Stahw ihsta glihtuma, Tad meesai arr' preeksch sewis Buhs tawa swehtiba.

„Schohs wahrduß wünsch ne buhs wiß welti dseedajis!“ — tà tas herzogß teize — „Ro tu dohma, woi wünsch derretu manna pilli par grahmatu us-raugu? Mans wezß usraugs irr nomirris.“

„Rapehß ne?“ — tà grahßß Rosenkranz atbildeja, — „Neimarkß irr augßti mahzihtß wihrs, wünsch mahzitaja un teefas-lunga ammatuß mahziheß. Bet winnam balsß irr wahja, un tà deht ne warr par mahzitaju palift.“

„Nu tad es tuhlin tè pat pee tewim israkßtischu winnam to aizinaschanas-grahmatu“ — tà herzogß teize, — „ka to schodeen pat winnam warr nodoht.“

Ramehr herzogß rakßtija, tamehr atkal grahßß Rosenkranz fahdas few wai-jadßigas leetas apgahdaja un daschu nohtigu darbu padarrija; jo jau nahkamã deenã wünsch bij' nodohmajis atkal atpakkal braukt us Sweedru semmi.

Us reis' Helferteene eenahze ar to fohkli. Grahßß Rosenkranz to pazehle us augßchu un tad preeka-affaras raudadams teize: „Tawas stihgas wairs ne skannehß behdu-dseefimahin; jo taws Zjabs irr pahrbauhtß un atrastß ustiz-zams. Deewß nu grihb winnu frohneht ar schehlastibu un swehtibu.“

„Es labpraht wehletohß redseht to azzumirkli.“ — tà herzogß teize — „fad schim deewa-bihjigam wahrgulim pehß tif dauds behdu deenahm preeka-faule atkal atspihdehß.“

„Zuhs jau warreet scho fohkli ar sawu rohku winnam cedoht, tad wissu redsefekt, kas notifs!“ — tà Helferteene teize.

„Nè, tas ne buhtu pareisi.“ — tà grahßß Rosenkranz atbildeja — „tad jau mehß tihfotu pehß algas; nè, freisai rohka ne wajag' sinnah, fo labba darra.“

„Es jau juhs fungus ne usdohschu?“ — tà Helferteene teize, — „jo es warru, ja tihf, tif pat mehma buht, kã siws.“

Kungi nu druzjin apdohmajahß, us fahdu wißi winni warretu to wissu noßfattiht un paschi palift apßlehpti, ka Neimarkß winnus ne eeraudßitu.

Helferteene nu nesse to fohkli un tas herzogß, kã arri grahßß Rosenkranz steidsehß winnai us pehdahm pakkal. Neimarkß dsihwoja dihku-eelã fahdã namnã zettortã tahschë. Zur aishnakfushi tee lehnitim fahpe pa treppehm augschã un eelihde preekschnammã, kur bija majs lohdsinisch, pa kurre warreja skattitees Neimarka issabã eekschã un wissu redseht, fo wünsch darrija. Pee scha lohdsina nu grahßß Rosenkranz un tas herzogß abbi divi nostahjabs gluhneht un noluhfoht, fo Neimarkß darrija.

Neimarkß patlabban mahzija sawu audsefni Ernestu eeksch tizzibas leetahm un tam stahßtija, kã gudri tas Wissu-augßtakajs to pasauli waldoht, un to israhðija pee tam, kã wünsch ihpaschi pahrt teem zilwekeem gahdajohht un winnu liftenus waldoht.

Sehns, kam wehrigs prahtß ne truhke, to wissu labbi wehrã lizzis, teize: „Bet, kã tad tas nahk, ka tas schehligß Deewß pahrt tewi, mihtajs tehtih, ne mas ne apschehlojahß, un leek tew tif suhri, gruhti elpetees?“

„Mihtajs behrens.“ — tà Neimarkß atteize, un affara tam birre pahrt waigu, — „mehß wahji zilweki Deewa ne-issidibbinajamu gudribu ne warram isprast un ne kad ne isprattisim. Zaisnibu sakkohht, es no Deewa ne necka ne warru prasfihht; jo jau tas, kas man irr, irr tiffai dahwana no winna schehlastibas un

mihlestibas ween. Ak! ja Deews gribbetu skaidri pehz muhsu wehrtes muhs tee-
sabt, tad mehs ne neeka labba ne dabbutu. Woi es ta ne esinu baggataks, ne
ka muhsu Vestitajs? Es tak sunnu, kur sawu galbu warru nolift, bet winsch
daudsreis' bij' bes pa-ehnas."

„Tas irr gan teesa!“ — ta Ernestis atbildeja, — „bet Deews tak wiffus,
kas deewa-bihjigi dshwoja un paschas wiffu-gruhtakas behdas winnu ne atstahje
un us winnu ween zerreja, pehzgalla pa-augstinaja un aplaimoja.“

„Teesa gan,“ — ta Neimarks atteize, — „bet es tak ne sunnu, woi es
pareisi winnam esinu padewees un ustizzejes. Ja es winna schehlastibas zee-
nigs esnu, tad jau gan tas Deebes-Zehws to ihstu laiku sunnabs, kad winsch
pahrt manni atgahdasees. Us Deewu es palaujohs wiffa prahta, winsch irr
mans ekmina-kalns un manna pils un es ne kad no winna ne atstahschohs, jo
tad winsch arri' manni ne atstahs.“

Scho runnu tee gluhnedami fungi bij' noklausijuschi un herzogs dohmaja,
ka nu pat effoht tas isdewigakajs azzumirklis, to, ko Neimarks tit pastahwigi
tizzeja, par pateesibu padarriht. Winsch gahje eekschâ un pasneedse Neimarkam
to rakstu, kur bij' rakstihis, ka winsch to par sawu gramatu-usraugu eezehlis.

Kad Neimarks bij' lassijis to rakstu, tad tas winnam isstihdeja no roh-
kahn, winsch skattijahs us augschu, un Ernestis brihnedamees usskattija brih-
scham sawu tehwa-brahli, brihscham atkal to sweeschineeku.

„Woi juhs effect no herzoga pascha nahkusch?“ — ta Neimarks to swe-
schineeku jautaja, kad atkal druzin bij' fanehmees.

„No herzoga pascha,“ — ta tas drohschi atteize, „winsch leek juhs sweizi-
nacht un suhta te jums“ — ta winsch wehl teize, pilnu makku naudas us galda
likdams — „wehl suhta to waijadfigu zella-naudu. Ar to jums gan arri pee-
tiks, Weimares pilssehta eeriktetes. Winsch wehle, ka juhs pehz 14 deenahm
jau buhtu tur un usneimtu sawu ammatu.“

Us to tas herzogs winnam teize: „ar Deewu!“ un isgahje pa durwim ahra,
gribbedams atkal pee lohdsina gluhneht, ko Neimarks, kas no brihnumeem un
preeka ka apreibis bij', taggad darrischohht.

Taggad tee nu lifte Helferteenei ar to kohkli eet eekschâ. Bet Neimarks
scho brihd' ne redseja, nei dsirdeja ko; preeksch winna schi laine bija par leela.
Winnam schlitte, ka tas wifs effoht falds fapnis ween.

„Rahdeet schurp!“ — ta Neimarks itt ahtri ecfauzabs — „woi ta irr
manna kohkle? Winsch to ka rautin israhwe Helferteenei is rohkahn, ap-
skattija itt labbi, un kad pasinne, ka ta patte effoht, tad to zeeti apkampe un noskuhsstija.

„Kas jums to dewe?“ — ta winsch sawu ustizsamu kohpeju prassija, win-
nas rohku fatverdams un stihwi azzis skattidamees.

„Weens zilweku mihlotajs,“ — ta schi atbildeja, „kam es to luhgschanas-
rakstu nodewe; winsch to turr sew par leelu preeku, juhsu mihlaku mantu tam
naudas fahrigam Schihdam no naggeem israut un jums to dahwinahht.“

Taggad stihwi us semmi skattidamees, Neimarks us to dohmaja, kas jel tas tahds
draugs warroht buht, kas to darrijis. Pehdigi winsch ta ka faskaites us Helferteeni
teize: „Juhs effect neganta melkule! Rapehz juhs manni usdeweet par sawu brahli?“

„Nu kas tad ta par nelaime?“ — tā winna atbildeja. „Tas jau ta! staidra pateesiba!“
 „Kā tad? Woi tad es esmu juhsu brahlis?“

„Woi tad mums wisseem naw weens patš tehws?“ — tā atkal Helferteene nehmahs atbildeht. „Woi tad weens patš Deews naw muhs raddijs? Woi mehš ne effam brahli uu mahsas eeksch Kristu? Mehš ta! effam to behrna garru dabbujusch!“ — tā winna firdi fasilluse irunnaja — „zaur kurre mehš sanzam: Abba, mihlajs Tehws!“

„Kas tas tahds mihlajs draugs bija?“ — tā Neimarkš nu meerigā prahtā, mihligi pasmeedamees un sawai labba-darritajai rohku speesdams, prassija.

„Mannai mehlei naw brihw, winna wahrdu pateist,“ — tā fchi atbildeja, — „es esmu apsohljuse, to pasleht.“

„Neimarkš nu atkal nogrimme dohmās. Weihšcham winsch kehre to herzoga rakstu rohka, brihšcham atkal sawu kohkli. Winna galwā taggad grohšjahs daschadas dohmās, ko ne warreja isrunnaht, un winsch sawā firdi ko jutte, kas winna dwcheli us debbesi zillaja un winna zekus pee semmes lohzijsa.

„Nahzeet!“ — tā winsch teize, sawu kohkli atkal riktigā kahrtā uswilldams — „nahzeet, krittisim semmē preeksch ta Wissu-warrena, slawesim winnu un pateiksim winnam, jo winsch wiffas leetas irr labbi darrijs. Winsch mannim peeschthre ammatu — woi juhs, mihlee, to sinneet? — ihsti leelu ammatu es dabbuju, — kas herzogs Wilhelmš no Weimares manni eezehlis par sawu grahmatu usraugu, un par lohni dohd gadskahrtā tuhkstofchas guldes! Deews mannim atkal atdewe mannu kohkli, ka es winna gohdu warretu ispaust un winnam slawas dseefmas dseedaht.“ To saktoht, winsch nomettehs us zekkeem semmē; Helferteene un Ernestš, no preeka aisgrahbti, darrija tā patt. Neimarkš nu fazzija wahrdu pehz wahrda preekschā to dseefmu, ko wiffi kohpā dseedaja:

Kas mihlam Deewam ween padohdahs Un us to zerre weenadi, Tam, lai arr' kahdas behdas rohдахs, Winsch palihdsehs itt brihnischti. Kas tam Wiss, augstam ustizzahs, Tam zerriba ne peewillahs. — Ko palihds muhsu raiseschana, Kad gruhti waidam, nopuhšcham? Ko palihds wiffa noslumschana, Ar ko itrihtōs nosteenam? Zaur to firds wairaf ismissahs, Un behdas paleef gruhtakas. — Lai sawu firdi kluffedami, Us Deewa zekkeem luhkojam, Tad, ko winsch spreedis, brihnodami, Un few par labbu, sagaidam. Deews schehligs muhs arween' atmiin Un muhsu kaites labba' sinn. — Winsch preezas-laiku gan atwaddihs, Winsch sinn: kad? un kā? wajjaga. Ja winsch ween taisnuš muhs atraddihs, Un firds mums ne buhs blehdiga, Tad naht winsch, pirms mehš dohmajam, Un pilda muhs ar dahwanahni. — Ne dohma, gruhtu krusu neffoht, Ka Deews tew effoht atstahjis; Un ka tas pilnam laimigs effoht, Kas leelu mantu sakrahjis. Pehz dauds pahrwchschahs zit-tabi, Tad redjam, kā irr, ihsteni. — Pee Deewa ta irr weegla leeta, To baggatu, kas augsti zelts, Nogahst un to likt winna weetā, Kas nabbags bij' un tikle pelts. Tā Deews pehz sawa padohma. Drihs pasemmo, drihs augstina. — Luhds' Deewu, winna zekus staiga; Darr' taisni, kas tew peenahlahs. Un tizzi, ka preeksch winna waiga Tew ne truhls laimes, swehtibas. To, kas us Deewu palaujahs, To winsch arr' ne kad ne atstahs.

Winna firds taggad tā bij' pahrnemta, ka kohlle isflihdeja no rohlahm, un swehts kluffums taggad bij' winna lambari. Ne weens ne eedrohšchijnajahs to pirmu wahrdu eefahlt runnaht. Herzogs un grahšs, pee ta patumscha lohdsina gluhnedami, ta! bij' to dseefmu us-rakstijuschu un nu kluffinam lihde pa durwim ahrā. Bet durwis tā dikti eetschihlšstjahs, ka Neimarkš itt kā no meega pamohdees un pa to lohdsinu luhlodams, jautaja: „Kas tur bij?“

Helferteene atbildeja: „Ne kas zits, kā tas herzogs patš un grahšs Rosenkranz, juhsu labba-darritajš.“ To issteifuse, ta few dikti eesitte pa mutti, un fazzija: „Slika leeta, ka mehš seewischkas ne prohtam kluffu zecst!“ — „Tomehr, kad firds jau ar ko irr pahrpildita, to mutte tad wairš ne warr saturreht!“ — tā winna atkal teize, jewi aisstahwedana.

U. 2.

Lihds 19. September pee Rihges irr atnahkuschu 1105 fuggi un aisbraukuschu 962.

Brihw drikkcht. No Widssemmes General-gubernementes pusses: Dr. C. E. Napierowsky.